

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de voorzitter van de
Adviesraad Internationale Vraagstukken
Prof. Mr. J.G. de Hoop Scheffer

Directie Veiligheidsbeleid
P.O. Box 20061
2500 EB The Hague
The Netherlands
<http://www.government.nl>

Aan de voorzitter van de
Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken
Prof. Dr. L.J. van den Herik

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag

Onze referentie

Min-BuZa.2020.5035-42

Datum 30 Juni 2020
Betreft Aanvraag inzake actualisering advies over autonome wapensystemen

Geachte voorzitters,

In oktober 2015 boden de AIV en CAVV het kabinet hun gezamenlijke advies "autonome wapensystemen: de noodzaak van betekenisvolle menselijke controle" aan. De inzichten en richtlijnen uit dit advies liggen sindsdien ten grondslag aan de Nederlandse beleidsontwikkeling aangaande autonome wapensystemen. De AIV/CAVV adviseerde tevens de bruikbaarheid van het advies na vijf jaar opnieuw tegen het licht te houden om te beoordelen in hoeverre de daarin opgenomen inzichten en richtlijnen dan nog geldend zijn. Daarom verzoekt het kabinet de AIV en CAVV bij dezen het advies uit 2015 te actualiseren.

De context van nu is anders dan vijf jaar geleden. De ontwikkelingen op het gebied van robotica en kunstmatige intelligentie volgen elkaar in hoog tempo op. Zo wijst het 2019 AI Index rapport van Stanford University uit dat de snelheid van de rekenkracht van kunstmatige intelligentie elke drie maanden verdubbelt.¹ Tegelijkertijd leiden de internationale besprekingen over dit onderwerp in het kader van de *Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems* (GGE LAWS), gemandateerd door de verdragspartijen bij de *Convention on Certain Conventional Weapons* (CCW), tot nieuwe inzichten. Zo bestaat overeenstemming over 11 richtlijnen met betrekking tot de ontwikkeling en het gebruik van autonome wapensystemen. Deze *Guiding Principles* stellen vast dat er te allen tijde sprake moet zijn van een bepaalde mate van menselijke betrokkenheid bij de inzet van autonome wapensystemen om aan de vereisten van het internationaal recht te kunnen voldoen. Deelnemende landen benadrukken hiermee dat mensen altijd verantwoordelijk zullen blijven voor de inzet van wapensystemen omdat machines geen verantwoording kunnen afleggen. De praktische invulling van deze en andere principes - zoals de laatste jaren kabinetsbeleid is - dient echter nader te worden uitgewerkt in aanloop naar de vijfjaarlijkse toetsingsconferentie van de CCW die in 2021 zal plaatsvinden.

Gelet op bovenstaande ontwikkelingen acht het kabinet een actualisatie van het AIV/CAVV advies uit 2015 gewenst. Alhoewel de vragen die het kabinet in 2015

¹ https://hai.stanford.edu/sites/g/files/sbiybj10986/f/ai_index_2019_report.pdf

aan AIV en CAVV voorlegde deels opnieuw kunnen dienen als leidraad voor het advies, identificeert het kabinet daarnaast een aantal aanvullende vraagstukken die in de huidige context relevant zijn. In dit kader wil het kabinet de volgende adviesvragen aan de AIV en de CAVV voorleggen:

1. Het advies uit 2015 concludeert dat in een blijvend technologisch hoogwaardige Nederlandse krijgsmacht ook een (toekomstige) rol weggelegd zal zijn voor autonome wapensystemen. Het kabinet deelt deze zienswijze. Bovendien blijkt uit de investeringen van een groot aantal landen in de ontwikkeling van autonome militaire toepassingen dat autonome wapensystemen en technieken in toenemende mate onderdeel gaan uitmaken van het militair instrumentarium. Op dit moment zijn China, Israël, Rusland en de Verenigde Staten koplopers² in de ontwikkeling van deze technologie. Gezien de voorspelde strategische impact van autonome wapensystemen en technieken is het kabinet van mening dat wapenbeheersingsinitiatieven alleen zinvol zijn wanneer alle relevante actoren deelnemen aan dergelijke initiatieven.

Hoe verhouden volgens AIV en CAVV nationale en bondgenootschappelijke veiligheidsperspectieven t.a.v. de ontwikkeling van autonome wapens zich ten opzichte van eventuele wapenbeheersingsinitiatieven? Welke rol zien AIV en CAVV weggelegd voor de Nederlandse inzet in de NAVO, met het oog op de verdediging van het bondgenootschap, alsook voor defensiesamenwerking in EU-verband?

2. In het advies uit 2015 concluderen AIV en CAVV dat bij de inzet van autonome wapensystemen te allen tijde sprake moet zijn 'betekenisvolle menselijke controle' om te kunnen voldoen aan de vereisten van het internationaal recht. Het kabinet onderschrijft dit. Ook in het internationale debat is er overeenstemming dat er een verband bestaat tussen menselijke betrokkenheid en de vereisten van het internationaal recht. De invulling van die menselijke rol dient echter nader uitgewerkt te worden. Hoe adviseren AIV en CAVV aan deze invulling vorm te geven?

3. Waar Nederland vasthoudt aan 'betekenisvolle menselijke controle' kiezen andere landen voor concepten zoals 'supervisie' of 'interventie' om de interactie tussen mens en machine uit te drukken. Zien AIV en CAVV mogelijkheden om internationaal overeenstemming te bereiken over een begrip waar de meerderheid van de landen zich achter kan scharen maar dat tegelijkertijd voldoende veelomvattend is om de achterliggende principes inherent aan 'betekenisvolle menselijke controle' te waarborgen?

4. In de kabinetsreactie op het advies uit 2015 verwerpt het kabinet op voorhand de ontwikkeling en inzet van volledig autonome wapensystemen omdat het conform het advies uit 2015 van mening is dat bij de inzet van dergelijke systemen niet kan worden voldaan aan de vereisten van het internationaal recht. Blijven AIV en CAVV bij deze constatering en zo ja, kan hij uitwerken welke internationaalrechtelijke bepalingen hieraan ten grondslag liggen?

5. In 2015 beargumenteren AIV en CAVV dat een moratorium op de ontwikkeling en inzet van volledig autonome wapensystemen wenselijk noch haalbaar is. Is dit standpunt anno 2020 ongewijzigd of zien AIV en CAVV aanleiding om zijn stelling te herzien?

6. In het maatschappelijke debat over autonome wapensystemen klinkt een luide oproep tot een juridisch bindend verbod op autonome wapensystemen. In het advies uit 2015 stellen AIV en CAVV dat een dergelijk verbod noodzakelijk noch wenselijk is omdat het huidige internationaalrechtelijk kader toereikend is om de

² bron

ontwikkeling en inzet van autonome systemen te reguleren. Handhaven AIV en CAVV dit standpunt?

Our reference

7. De GGE LAWS heeft sinds zijn oprichting vooruitgang geboekt ten aanzien van het bereiken van internationale overeenstemming over de overwegingen die ten grondslag liggen aan de ontwikkeling en inzet van autonome wapens. De 11 *Guiding Principles* zijn hier het meest zichtbare voorbeeld van. Wat zijn de beschouwingen van AIV en CAVV ten aanzien van deze *Guiding Principles*, gelet op de nadere positionering van Nederland in het debat over de verdere uitwerking en verankering van deze *Guiding Principles* in aanloop naar de CCW-toetsingsconferentie?

8. De ontwikkelingen met betrekking tot kunstmatige intelligentie en autonomie vinden in grote mate plaats binnen de private sector. Hebben overheden volgens AIV en CAVV voldoende zicht op deze ontwikkelingen? Kan de Nederlandse overheid hier een meer sturende/controlerende rol spelen?

9. In de context van autonome wapensystemen worden soms zorgen geuit over het risico dat niet-statelijke actoren, met name terroristische groeperingen, over dergelijke systemen kunnen gaan beschikken. In hoeverre achten AIV en CAVV dit risico aannemelijk en zo ja, hoe zouden overheden dit risico kunnen adresseren?

Het kabinet ontvangt het advies graag ruim voor de CCW-toetsingsconferentie in 2021.

Wij zien uw advies met veel belangstelling tegemoet.

Stef Blok
Minister van Buitenlandse Zaken

Ank Bijleveld
Minister van Defensie